22/05/2019

Ποια ήταν η γενναιόδωρη Ελληνίδα που έσωσε δεκάδες ορφανά από την πείνα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Μπορεί σήμερα το να αναφερόμαστε σε κάποιον ώς «Ψαροκώσταινα» να έχει μία χροιά κακομοιριάς και απαξίωσης, κυρίως για να αποδώσει την άσχημη κατάσταση της χώρας, όμως το πρόσωπο της αναφοράς κάθε άλλο παρα απαξίωση εξέπεμπε. Η Πανωραία Χατζηκώστα, ήταν μία ηρωική και αξιέπαινη Ελληνίδα που εζησε τα χρόνια της επανάστασης.

Η Πανωραία Χατζηκώστα, όπως ήταν το πραγματικό της όνομα, έζησε στα δύσκολα της ελληνικής Επανάστασης. Το 1821, μετά την καταστροφή του Αϊβαλιού από τους Τούρκους, μεγάλο μέρος του πληθυσμού του σφαγιάστηκε και το υπόλοιπο βρήκε σωτηρία στα Ψαρά.

Τόσο τον άντρα της, Κώστα Αϊβαλιώτη, πλούσιο έμπορο, όσο και τα παιδιά της, τους έσφαξαν μπρος τα μάτια της οι Τούρκοι. Η ίδια πάμφτωχη και ολομόναχη, βρέθηκε αρχικά στα Ψαρά, απ’ όπου πήρε και το προσωνύμιο Ψαροκώσταινα και έπειτα στο Ναύπλιο.

Εκεί, ξεκινά ένας δυσβάστακτος αγώνας επιβίωσης, για την άλλοτε αρχόντισσα, καθώς για να βγάλει το ψωμί της, αναγκάζεται να κάνει την αχθοφόρο και την πλύστρα. Παρά τα προβλήματά της όμως, παίρνει υπό την προστασία της ορφανά παιδιά αγωνιστών, τα οποία για να τα θρέψει, γυρνά από σπίτι σε σπίτι και ζητιανεύει.

Τα χαμίνια της παραλίας την παίρνουν στο κατόπι και την φωνάζουν Ψωροκώσταινα. Το 1826, ενώ μαίνονταν η πολιορκία του Μεσολογγίου από τον Ιμπραήμ, διενεργήθηκε έρανος στην κεντρική πλατεία της πόλης, για την ενίσχυση των αποκλεισμένων μαχητών. Οι υπεύθυνοι μάταια ζητούσαν από τον πολύπαθο λαό να βάλει το χέρι στην τσέπη. Η φτώχια και η εξαθλίωση ήταν συγκάτοικος σε κάθε ελληνικό σπίτι.

Το παρατσούκλι της μεγαλόκαρδης Πανωραίας, συχνά σήμερα παρομοιάζεται με την ένδεια της ελληνικής οικονομίας Τότε και ενώ κανένας δεν πλησίαζε το τραπέζι, η φτωχότερη όλων, η χήρα Χατζηκώσταινα, βγάζει το ασημένιο δαχτυλίδι που φορούσε στο δάχτυλό της και μαζί με ένα γρόσι που είχε στην τσέπη της, τα ακουμπά στο τραπέζι της ερανικής επιτροπής.

«Δεν έχω τίποτα άλλο από αυτό το ασημένιο δαχτυλίδι κι αυτό το γρόσι. Αυτά τα τιποτένια προσφέρω στο μαρτυρικό Μεσολόγγι».

Η απρόσμενη αυτή χειρονομία έκανε κάποιον από το πλήθος να αναφωνήσει:

«Για δείτε, η πλύστρα η Ψωροκώσταινα πρώτη πρόσφερε τον οβολό της» κι αμέσως ξύπνησε το ελληνικό φιλότιμο.

Ένας, ένας όλοι άρχισαν να αποθέτουν στο τραπέζι του εράνου λίρες, γρόσια και ασημικά, ότι είχε ο καθένας από το υστέρημά του.

Έπειτα από το περιστατικό του εράνου, όταν έφτασε ο Καποδίστριας στην Ελλάδα, τη συμμάζεψε κι όταν ίδρυσε το ορφανοτροφείο, η Πανωραία προσφέρθηκε να πλένει τα ρούχα των ορφανών χωρίς καμιά πληρωμή.

Με την ίδρυση του ελληνικού κράτους, σε μια συνεδρίαση της Συνέλευσης, κάποιος παρομοίασε το Ελληνικό Δημόσιο με την Ψαροκώσταινα. Ο συσχετισμός αυτός άρεσε και έμεινε.

Αργότερα, επί της βασιλείας του Όθωνα, οι αγωνιστές συνήθιζαν να αποκαλούν ειρωνικά την βαυαρική αντιβασιλεία «Ψωροκώσταινα» και αυτή γεμάτη περιφρόνηση ανταπαντούσε, σε όσους ζητούσαν τη βοήθεια του κράτους για να συντηρηθούν, «όλοι από την Ψωροκώσταινα ζητούν να ζήσουν».